

SALVADOR R. EGT

La desfilada militar del Dia de la Hispanitat ha posat al descobert que Pasqual Maragall no considera que la presidència de la Generalitat pugui ser condicionada pels seus socis de Govern en els seus aspectes essencials. Tant és així que ningú no s'ha pres seriosament la gesticulació d'alguns portaveus d'ERC, que han arribat a amenaçar amb la ruptura del pacte tripartit entre la indiferència general. Probablement ara s'obre una segona etapa en la presidència de Maragall que vindrà marcada per tot un seguit de decisions simbòliques que el PSC haurà de gestionar en solitari davant la societat catalana.

Què no pot fer

Dimarts de la setmana passada, una hora abans de la Desfilada del Dia de la Hispanitat, Juan Alberto Carsi, veterà de la Guàrdia de Franco, es passejava, amb orgull, per la Castellana de Madrid. S'anava aturant per xerrar animadament amb els grupets de diverses unitats militars que feien temps tot fumant una cigarreta. Quan s'acomiadava d'ells els saludava militarment amb un cop de tacó i ells, divertits, li retornaven la deferència. Juan Alberto Carsi anava vestit amb l'uniforme de Falange. Tothom el tractava amb simpatia. El falangista Carsi, com és natural, se sorprenia que algú li preguntés per la participació simbòlica de la División Azul en la diada nacional d'Espanya. Ell es queixava del veterà de la Leclerc: "Un francès", deia.

Dos dies després Trinitari Rubio caminava pels passadissos del Parlament de Catalunya amb una llarga llista de reparacions simbòliques que, des de fa temps, demana que assumeixin els partits polítics catalans. Als disset anys, aquest home estava defensant, amb el fusell a la mà, la legalitat republicana al front de l'Aragó. "Aquest Maragall no és socialista!", deia, seixanta anys més tard i amb la veu trencada, a qui el volgués escoltar. Aquest antic soldat i guerriller és un dels milers de presoners que van ser considerats mà d'obra esclava i a disposició per construir el Valle de los Caídos. Els honors que va rebre la División Azul, una vegada més, van tornar a humiliar Trinitari Rubio, a qui no calia recordar-li que va perdre una guerra.

La desfilada de la "concordia", tal i com l'havia qualificat José Bono, va resultar ni més ni menys com les altres, amb l'únic afegit d'elevat al mateix rang un voluntari falangista i un resistent de la divisió Leclerc. La setmana passada, Madrid va ser l'escenari en què es van retre honors, per última vegada al món, a un antic combatent de l'exèrcit nazi. Una decisió que fóra inconcebible a qualsevol altre país europeu i que deixa al descobert, de la forma més crua, quins van ser els guanyadors, primer de la Guerra

Civil i, després, de la transició democràtica.

Però el pitjor de tot això és que l'escàndol per aquesta desfilada només ha pres dimensions polítiques a Catalunya. Tant el PSOE com el PP han estat perfectament d'acord en un format que havia rebut el vist-i-plau anterior de les direccions polítiques dels dos grans partits espanyols. El mateix ministre de Defensa ha justificat la fotografia conjunta dels dos veterans per la seva qualitat d'"espanyols" que, segons ell, està per damunt de si un era –i continua essent– un nazi confés i l'altre un combatent contra el feixisme.

I aquí està la clau. "Jo no sóc ningú per jutjar el que van fer uns espanyols o uns altres fa seixanta anys", va dir José Bono. És a dir, que els únics feixistes que no poden ser jutjats en tot el món són els espanyols. Els crims contra la humanitat són de jurisdicció universal i no prescriuen, tret que el criminal sigui espanyol. Des dels judicis de Nuremberg i Tòquio va quedar establert que els responsables materials i polítics de les atrocitats en temps de guerra i dictadura han de ser detinguts i jutjats, al marge fins i tot de les legislacions estatals. Així van caure la major part dels criminals nazis, i això és el que va permetre que els tribunals francesos jutgessin Maurice Papon, un alt responsable del Govern de Vichy a qui el fet de ser nonagenari ni tan sols li va servir per evitar una llarga estada a la presó.

Augusto Pinochet va ser perseguit per la justícia espanyola sense que, aparentment, ningú hi veiés cap mena de contradicció amb l'amnèsia col·lectiva que va significar la transició política. A Espanya va morir, amb 102 insultants anys, Ramon Serrano Suner, que va cobrar fins a l'últim moment la suculentia pensió amb què l'estat espanyol li va compensar els seus serveis. A un espanyol no se'l pot jutjar ni tan sols moralment.

Entre les autoritats que hi havia a les tribunes ningú no va notar cap efecte especial de la "concordia" que prometia

Pasqual Maragall?

Maragall, al costat de la presidenta de la Comunitat de Madrid, Esperanza Aguirre, en la tribuna d'autoritats durant els actes del Dia de la Hispanitat celebrats a la capital de l'estat.

Bono, ni de l'"Espanya plural" que anuncia José Luis Rodríguez Zapatero. Entre el públic, encara menys. L'Espanya que assisteix a les desfilades militars se sent eterna, i l'altra se'n va de pont sense tenir la més mínima sensació que hi ha un problema.

Els comptes pendents estan a sis-cents quilòmetres del passeig de la Castellana i, a més, no són ni tan sols espanyols. Ningú no sap ben bé què és el que buscava Pasqual Maragall entre els crits dels suboficials i la remor dels tancs, però, fos el que fos, va passar totalment desapercbut. El president de la Generalitat, una institució derogada dos cops per la força de les armes i dos cops recuperada per l'esforç d'un poble, oferia una legitimitat a Espanya que ni tan sols va ser tinguda en compte. La presència de Maragall, amb tota la cessió simbòlica que significava, no va passar de retrobament entre col·legues del partit i presidents autònoms de visita a la capital.

Però més brutal encara va ser la imatge d'impotència dels dos socis de Govern del PSC. ICV és hereva directa del PSUC, possiblement el partit que més patiment va aportar, primer a la Guerra

Civil i, després, a la resistència antifranquista. El suboficial de la División Azul que allà va rebre tots els honors de l'estat era un voluntari anticomunista, que havia decidit que la Falange tenia l'obligació d'agredir la Unió Soviètica pel fet d'haver col·laborat amb el Govern de la República. No crec que Pasqual Maragall pugui comerciar políticament amb la memòria de tots els comunistes que van ser detinguts, torturats i executats a les presons franquistes.

Com tampoc no és legítim que l'actual president de la Generalitat negociï un acte de desgreuge respecte al president Companys al marge de l'opinió dels seus socis d'ERC. D'entrada, la Generalitat de Catalunya, per mitjà del seu màxim representant, no pot aplaudir una desfilar militar de l'exèrcit i l'estat que sorgeixen directament de la legitimitat franquista. Però menys encara acceptar un acte de rehabilitació que no sigui plenament satisfactori per, com a mínim, una gran majoria dels diputats del Parlament de Catalunya. Si l'estat actual rebutja i condemna el cop militar del 36 i la dictadura que se'n va derivar ho ha de fer constar públicament i solemne la màxi-

ma autoritat de l'estat, no la número dos del Govern, al marge de la qualitat literària del seu discurs.

Creo que, un any després del pacte del Tinell, ja se'n poden començar a extreure conclusions. I la principal és que a Pasqual Maragall no li interessa la gestió diària del Govern, sinó la gran reforma que ha de permetre que Espanya integri definitivament les realitats nacionals catalana i basca. Curiosament, ha decidit remar amb força justament en la direcció contrària que proposava ERC en els últims anys. Del rebuig explícit als resultats de la transició que defensava Josep-Lluís Carod-Rovira, Maragall n'extreu la necessitat de conduir els republicans cap a l'acceptació definitiva d'una Espanya molt semblant a la que va inaugurar Adolfo Suárez i va fixar Felipe González.

Per al president de la Generalitat, José María Aznar ha estat una simple contingència que ha tingut el perill de posar en qüestió la supervivència de la mateixa Espanya. Segons la seva anàlisi, això ha generat unes tensions conjunturals que no es corresponen amb la base sociològica de Catalunya. La teràpia és la seva presidència i la curació vindrà de la benevolència de Madrid.

A mi em sembla una anàlisi antiga. Els resultats de la transició només són acceptables si se'n té alguna mena de consciència de decisió i assentiment. I això no concerneix a una part significativa de la societat catalana que, o bé no van estar d'acord amb les regles del joc, o bé han crescut amb els efectes d'un canvi de règim sobre el que no van tenir cap decisió.

Per això crec que la malaltia que vol curar Maragall no millorarà amb la seva teràpia. I la prova es veurà el 20 de febrer cap a les nou de la nit. El referèndum de la Constitució europea dirà si aquesta societat conserva la capacitat de rebel·lió cívica que l'ha fet sobreviure en els moments més complicats. Pasqual Maragall pot prendre la cartera a dos partits, però amb aquests guanys no en tindrà prou.

Salvador Cot és periodista